

JOURNAL OF SOCIAL AND HUMANITIES SCIENCES RESEARCH

Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi

Open Access Refereed e-Journal&Refereed&Indexed

ArticleType	ResearchArticle	Accepted / Makale Kabul	15.12.2019
Received / Makale Geliş	30.07.2019	Published / Yayınlanma	15.12.2019

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENİ ADAYLARININ ÇEVRE SORUNLARINA İLİŞKİN FARKINDALIK VE TUTUM DÜZEYLERİ

INVESTIGATION OF AWARENESS AND ATTITUDE LEVELS ABOUT THE ENVIRONMENTAL PROBLEMS OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS TEACHER CANDIDATES

Nafiz KÖSE

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Beden Eğitimi ve Spor Bölümü, Niğde / TÜRKİYE, ORCID: 0000-0003-1777-4128

Doç. Dr. Hüdaverdi MAMAK

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Beden Eğitimi ve Spor Bölümü, Niğde / TÜRKİYE, ORCID: 0000-0002-0842-5949

DoiNumber: <http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.1427>

Reference: Köse, N. & Mamak, H. (2019). Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmeni Adaylarının Çevre Sorunlarına İlişkin Farkındalık Ve Tutum Düzeyleri. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 6(46): 3981-3994.

ÖZET

Bu çalışmada İç Anadolu Bölgesindeki 4 üniversitenin (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Aksaray Üniversitesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi ve Erciyes Üniversitesi) beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına ilişkin farkındalık ve tutum düzeylerinin tespit edilmesi ve adaylarının çevre sorunlarına ilişkin farkındalıkları ve tutumları ile beş değişken arasında bulunan farklılıkların (cinsiyetleri, ebeveynlerinin eğitim düzeyleri, yaptıkları spor türü, en uzun süre yaşadıkları yerleşim ve öğrenim gördükleri üniversite) saptanması amaçlanmıştır. Araştırma 2018-2019 Eğitim-Öğretim yılı sonbahar döneminde bu 4 üniversitede öğrenim gören; beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümündeki 380 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada adaylarının çevre sorunlarına ilişkin farkındalık ve tutumlarını saptamak için Güven ve Aydoğdu (2012)'nin geliştirdiği 44 maddelik çevre sorunlarına ilişkin Farkındalık Ölçeği ve Güven (2013)'in geliştirmiş olduğu 45 maddelik Çevre Sorunlarına İlişkin Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Ulaşılan veriler SPSS istatistik analiz yazılımı kullanılarak analiz edilmiştir. Ulaşılan verilerin analizinde betimsel istatistik teknikler, bağımsız gruplar t-testi ve ANOVA'dan yararlanılmış, kabul edilebilirlik düzeyi .05 olarak belirlenmiştir. Çalışmanın neticesinde beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına ilişkin farkındalık düzeylerinin yüksek seviyede ve tutumlarının da olumlu yönde olduğu saptanmıştır. Adayların çevre sorunlarına yönelik farkındalık ve tutum düzeyleri ise beş değişkene göre farklılık göstermemektedir. Ayrıca adaylarının çevre sorunlarına ilişkin farkındalık seviyeleri ve tutum düzeyleri arasında bir bağlantı olmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çevre, Çevre Sorunları, Çevresel Farkındalık, Çevresel Tutum, Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmeni Adayları.

ABSTRACT

In this study, determination of awareness and attitude levels of physical education and sports teacher candidates' environmental problems related to environmental problems of four universities in Central Anatolia Region (Niğde Ömer Halisdemir University, Aksaray University, Nevşehir Hacı Bektaş Veli University and Erciyes University); The aim of this study was to determine the differences between the variables (gender, educational level of parents, type of sport, settlement where they live for the longest time and university where they study). The research was conducted in 2014-2019 academic year autumn semester. physical education and sports teaching department with the participation of 380 students. In the study, to determine the awareness and attitudes of the candidates about environmental problems, the awareness scale related to environmental problems of 44 items developed by Güven and Aydoğdu (2012) and the attitude scale for environmental problems developed

by Güven (2013) were used. The data obtained were analyzed using SPSS statistical analysis software. Descriptive statistical techniques, independent groups t-test and ANOVA were used in the analysis of the data obtained, and the level of acceptability was determined as .05.

As a result of the study, it was found that the awareness levels of the physical education and sports teacher candidates on environmental problems were high and their attitudes were positive. Candidates' awareness and attitudes towards environmental problems do not differ according to five variables. In addition, it was found that there is no connection between the awareness levels and attitude levels of the candidates regarding environmental problems.

Key Words: Environmental, Environmental problems, environmental awareness, environmental attitude, physical education and sports teacher candidates.

1. GİRİŞ

Beden eğitimi dersi ve izcilik faaliyetleri diğer branş derslerine göre öğrenci ve öğretmenin doğal çevre ile daha fazla etkileşim ve iletişim halinde olmasına neden olabilir. Spor salonları olmayan çoğu okulda beden eğitimi dersi okul bahçelerinde yapılmaktadır ve yine öğretmenlerin öğrencileri yönlendirdikleri çoğu spor branşının (futbol, atletizm, tenis, beyzbol, kayak, okçuluk, trekking, dağcılık vb.) antrenman ve müsabakaları doğal çevre ile yakın alanlarda yapılabilmektedir. Diğer öğretmenlik branşlarına göre çevre ile ilişkisi daha fazla olan beden eğitimi ve spor derslerinin çevre ve çere sorunlarına karşı tutum ve farkındalıkları etkileyebileceği göze çarpmaktadır. Çevre eğitiminin doğal çevrede daha yoğun verilebileceği ve bu şekilde öğrencide doğaya ve çevreye yönelik tutum ve bilinç geliştirilebileceği fikrinden yola çıkarak beden eğitimi dersinden çevre eğitimi verilmesinde yararlanabilir. Bu çerçevede beden eğitimi dersinin çevre eğitimi ile ilişkisinin irdelenmesi, beden eğitimi derslerinde çevre eğitimi verebilecek beden eğitimi öğretmenin çevreye yönelik farkındalık ve tutumlarının üstüne düşülmesi önem arz etmektedir.

Öğretmenlerimizin çevre problemlerine ilişkin tutumlarını ne denli bilebiliyorsak, gelecekte vatandaşlarımızın çevre ve çevre sorunlarına yönelik o kadar duyarlı olacağı hakkında bir fikrimiz olabilir.

2. GENEL BİLGİLER

Dünyada bulunan her şeydeki düzen ve denge hakkında konuşmak mümkündür. Bu denge, hayatımızı sürdürdüğümüz doğal çevre için de geçerlidir. Organizmaların kendileriyle ve fiziksel çevre ile olan ilişkilerinin sağlıklı gelişmeye izin vermesi durumunda, “doğal denge” sağlanmıştır. Aksine, bir durum bu dengenin bozulduğunu belgelemektedir. Doğal dengenin bozulmasına neden olan en önemli sebeplerden biri, 19. yüzyılda Sanayi Devrimi ile birlikte hızla büyüyen çevre kirliliğidir (Bozkurt ve Cansüngü, 2002: 67).

İnsanlık, varlığından beri etrafındaki olaylardan etkilenmiş ve çevresini çeşitli faaliyetlerle etkilemiş, zarar vermiş ve kirlenmeye sebep olmuştur. Çevrenin bozulması, insan yaşamı için gerekli olan doğal çevrenin bozulması anlamına gelir. Dünyamız her geçen zaman küçülmekte, hızla artan çevresel sorunların tuzağına düşmekte, maruz kalınan çevre kirliliği insanlığın en büyük endişesi olmuştur (Yalçın, 1993).

Çevre sorunlarına, insanlar tarafından yaratılan yapay çevrenin doğal çevreye olumsuz etkileri denir. Çevre ve doğadaki diğer canlılar arasında doğal bir denge bulunmaktadır. İnsan, hayvan ve bitkiler bu dengeyi değiştirmeden hayatlarını sürdürebilirler. Herhangi bir sebeple bu doğal dengenin bozulması halinde, insanlar ve diğer canlılar arasındaki yaşam bağı kopar ve ortaya çevre sorunları çıkar. Çevre kirliliğine genel olarak, atıkların doğa üzerine birikmesi denir ve kirliliğin etkisi, maddenin veya madde grubunun doğasına bağlıdır. Başka bir deyişle, çevre kirliliğinin gelişmesinin ana nedeni, doğanın insan kaynaklı atıkların kendiliğinden giderilebilme yeteneğinin üstünde olmasıdır (Sağlam, 2006: 93).

Çevre eğitimde ilk ailede verilen eğitim daha sonra ise okulda verilen eğitim önem taşımaktadır. Okuldaki eğitimde öğretmenler fazlasıyla önemli roller üstlendiğine göre, öğretmenlerin çevre ve çevre problemleri hakkında ne kadar bilgili ve hassas olduğunu bilirsek; gelecekte bizi bu konuda ne ölçüde bilinçlenmiş nesiller beklediğini öngörebiliriz. Bu çıkarım sonucunda ise çözüm için ihtiyaçların neler olduğu daha somut olarak ortaya çıkmış olacaktır. Bugün insanların alacağı her kararda gelecek nesilleri de düşünerek onlara aldığımızdan çok daha iyi bir çevre bırakmak zorunda olduğumuzu unutmamalıyız (Aksu, 2009: 3).

3. PROBLEM VE AMAÇ

Ülkemizde ve dünyada çevre sorunlarındaki son gelişmeler de hesaba alındığında, çevre eğitime verilmesi gereken önem gözler önüne serilmektedir. Bu nedenle yapılacak olan bu araştırma ile beden eğitimi ve spor öğretmenliği öğrencilerinin farklı parametreler dahilinde çevre sorunlarına olan farkındalık ve tutumlarında anlamlı bir fark olup olmadığı incelenecektir. Araştırmanın alt problemleri:

1. Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına ilişkin farkındalıkları ne seviyededir?

1.1. Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına ilişkin farkındalıkları cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?

1.2. Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına ilişkin farkındalıkları annelerinin eğitim düzeyine göre farklılık göstermekte midir?

1.3. Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına ilişkin farkındalıkları babalarının eğitim düzeyine göre farklılık göstermekte midir?

1.4. Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına ilişkin farkındalıkları en uzun süre yaşadıkları yerleşim birimine göre farklılık göstermekte midir?

1.5. Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına ilişkin farkındalıkları en uzun süre yaptıkları spor türüne göre farklılık göstermekte midir?

1.6. Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına ilişkin farkındalıkları ve öğrenim gördükleri üniversite arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?

2. Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına ilişkin tutumları ne seviyededir?

2.1. Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına ilişkin tutumları cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?

2.2. Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına ilişkin tutumları annelerinin eğitim düzeyine göre farklılık göstermekte midir?

2.3. Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına ilişkin tutumları babalarının eğitim düzeyine göre farklılık göstermekte midir?

2.4. Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına ilişkin tutumları en uzun süre buldukları yerleşime göre farklılık göstermekte midir?

2.5. Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına ilişkin tutumları en uzun süre yaptıkları spor türüne göre farklılık göstermekte midir?

2.6. Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına ilişkin tutumları ve öğrenim gördükleri üniversite arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

3. Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına yönelik farkındalıkları ve tutumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?

4. YÖNTEM

4.1. Araştırma Modeli

Bu çalışma tarama modeliyle hazırlanmıştır. Bu tarama modelleri, iki veya ikiden daha fazla parametre arasında bulunan ilişkiyi ve ilişkinin derecesini saptamayı hedefleyen modeldir. Tanımlayıcı araştırmalar verilen bir konuyu mümkün olduğunca kesin ve dikkatli bir düzende tanımlar. Araştırmacının bağımlı değişken üzerindeki etkisini test etmek istediği değişken bağımsız değişkendir. Bağımsız değişken olası bir nedendir. Bağımlı değişken; Argümanın değişken üzerindeki etkisi araştırılan ve gözlenen değişkendir. Bağımlı değişken, araştırmacının bireylerin veya grupların değişkenliğini ve problemi çözmeye odaklandığı problemdir.

4.2. Örneklem Grubu

Araştırmanın evrenini Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Kayseri Erciyes Üniversitesi, Aksaray Üniversitesi ve Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi 2018-2019 eğitim-öğretim yılındaki beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencileri oluşturmaktadır.

Evreni temsil etmek üzere, kümeli örnekleme yöntemiyle örneklem seçilmiştir. 2018–2019 bahar döneminde Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Kayseri Erciyes Üniversitesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi ve Aksaray Üniversitesi Beden eğitimi ve spor öğretmenliği 3. ve 4. sınıf öğrencisi olan 380 öğrenci bu araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır.

4.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada, adaylarının çevre sorunlarına ilişkin farkındalıklarını belirlemek için, Güven (2013)' in geliştirdiği “Çevresel Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçeğin kullanılması için araştırmacıdan izin alınmıştır.

4.3.1. Çevresel Farkındalık Ölçeği

Ölçekte her doğru cevaba 2 puan, fikrim yok cevabına 1 puan verilmiştir. Yanlış cevaba ise herhangi bir puan verilmemiştir. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 88 en düşük puan ise 0 dır. Veri setinin faktör analizi için uygunluğu KMO değeri ile hesaplanmıştır. Ölçeğin KMO değeri .82 bulunmuş ve çıkan sonuç istenilen değerler arasında bulunduğu için faktör analizine bakılmıştır. Ölçeğin faktör analizine uyumunu saptadıktan daha sonra faktör analizi uygulanmış, hangi maddenin hangi faktör altında olduğu saptanmıştır. Ölçekteki maddelerin faktör değerleri .49 ile .97 arasında belirlenmiştir. Ölçeğin güvenilirliğini sağlayabilmek için iç tutarlılıkla ilişkili analizler yapılmıştır. Ölçeğin tutarlılık katsayısı Cronbach Alfa değeri .90 olarak bulunmuştur. Geçerlik ve güvenilirlik analizlerinin yapılmasının ardından 44 maddelik bir ölçeğe ulaşılmıştır.

4.3.2. Çevresel Tutum Ölçeği

Ölçeğin kullanılması için araştırmacıdan izin alınmıştır. Ölçekte her doğru cevaba 2 puan, fikrim yok cevabına 1 puan verilmiştir. Yanlış cevaba ise herhangi bir puan verilmemiştir. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 90 en düşük puan ise 0 dır. "Yapılan analizler neticesinde Ölçeğin KMO değeri .77 bulunmuş ve çıkan sonuç istenilen sınırlar dahilinde olduğu için faktör analizine bakılmıştır. Ek olarak BartlettSphericity analizi ile saptanan verileri anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur ($p<.01$). Ölçeğin faktör analizine uyumunu saptadıktan daha sonra faktör analizi uygulanmış, hangi maddenin hangi faktör altında olduğu saptanmıştır. Ölçekteki maddelerin faktör değerleri .35 ile .90 arasında belirlenmiştir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .88 olarak saptanmıştır. Geçerlik ve güvenilirlik analizlerinin yapılmasının ardından 45 maddelik bir ölçeğe ulaşılmıştır.

4.4. Verilerin Analizi

Uygulanan anketler sonrasında elde edilen verilerin analizinde; aritmetik ortalama, standart sapma, frekans, bağımsız gruplar t testi, Pearsonkorelasyon katsayısı ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) istatistiksel teknikleri kullanıldı. Verilerin analizinde SPSS 23.0 paket yazılımı kullanıldı. Analizlerde, 0.05 anlamlılık düzeyi olarak kabul edilmiştir. Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına ilişkin farkındalıklarının ve tutumlarının cinsiyete, yaptıkları spor türüne, en uzun süre yaşadıkları yerleşim birimine ve eğitim görmekte oldukları üniversite arasındaki farklılıklara bakılırken bağımsız gruplar için t testinden yararlanılmıştır. Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına ilişkin farkındalıklarının ve tutumlarının düzeyine bakarken frekans, standart sapma ve aritmetik ortalamadan yararlanılmıştır. Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına ilişkin farkındalıkları ve tutumları arasında anlamlı bir ilişkinin varlığına bakarken ise, adayların “Çevre Sorunlarına Yönelik Farkındalık Ölçeği” ve “Çevre Sorunlarına Yönelik Tutum Ölçeği”nden aldıkları puanların Pearsonkorelasyon katsayılarından yararlanılmıştır.

5. BULGULAR VE YORUM

Alt Problem 1: Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına yönelik farkındalıkları ne düzeydedir?

Tablo 1: Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmeni Adaylarının “Çevre Sorunlarına Yönelik Farkındalık Ölçeği”nden Aldıkları Puanların Toplam Frekans, Aritmetik Ortalama Ve Standart Sapma Değerleri

ÇFÖ	N	MINUMUM	MAXİMUM	X	S
TOPLAM	380	0	88	68,21	11,13

Tablo 1’de görüldüğü gibi, adayların ölçekten aldıkları puanların aritmetik ortalaması ($X = 68,21$), maksimum puana daha yakın olduğundan adayların çevre sorunlarına yönelik farkındalık düzeylerinin yüksek olduğu görülmektedir.

Alt Problem 1.1: Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına yönelik farkındalıkları cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?

Tablo 2: Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmeni Adaylarının Çevre Sorunlarına Yönelik Farkındalıkları İle Cinsiyetler Arasındaki Farklılığı Gösteren T Testi Sonuçları

ÇFÖ	Cinsiyet	N	X	s	sd	t	p
TOPLAM	Kız	160	68,96	11,17	378	0,59	0,63
	Erkek	220	67,83	11,35			

Tablo 2’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının 160’ı kız, 220’si ise erkektir. Adaylarının çevre sorunlarına ilişkin farkındalıkları ile cinsiyetleri arasındaki farklılığı belirlemek amacıyla yapılan bağımsız gruplar t testi sonuçlarına göre, $p > 0,05$ olduğundan adayların çevre sorunlarına yönelik farkındalıkları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı anlaşılmıştır ($p = 0,63$).

Alt Problem 1.2: Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına yönelik farkındalıkları en uzun süre yaşadıkları yerleşim birimine göre farklılık göstermekte midir?

Tablo 3: Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmeni Adaylarına Yönelik Farkındalıkları İle En Uzun Süre Yaşadıkları Yerleşim Birimleri Arasındaki Farkı Gösteren T Testi Sonuçları

ÇFÖ	En uzun süre yaşanılan yer	N	X	s	sd	t	p
TOPLAM	Kırsal bölge	79	68,86	11,52	378	-0,39	0,68
	Kentsel bölge	301	69,44	12,36			

Tablo 3’te görüldüğü gibi, araştırmaya katılan adayların 79’u kırsal bölgede, 301’i ise kentsel bölgede en uzun süre yaşamışlardır. Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına yönelik farkındalıkları ile en uzun süre yaşadıkları yerleşim birimi arasındaki farklılığı belirlemek amacıyla yapılan bağımsız t testi sonuçlarına göre, $p > 0,05$ olduğundan adayların çevre sorunlarına yönelik farkındalıkları ile en uzun süre yaşadıkları yerleşim birimi arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($p = 0,68$).

Alt Problem 1.3: Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına yönelik farkındalıkları annelerinin eğitim düzeyine göre farklılık göstermekte midir?

Tablo 4: Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmeni Adaylarının Çevre Sorunlarına Yönelik Farkındalıkları İle Annelerinin Eğitim Düzeyleri Arasındaki Farklılığı Gösteren Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

ÇFÖ	Annelerin Eğitim Düzeyi	N	X	sd	f	p
TOPLAM	İlköğretim	195	65,27	378	0,27	0,31
	Ortaöğretim	106	64,99			
	Ön lisans	24	64,73			
	Lisans	23	62,87			
	Lisansüstü	11	66,12			
	Okuryazar değil	19	65,13			

Tablo 4’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının annelerinin 195’i ilköğretim, 106’sı ortaöğretim, 24’ü ön lisans, 23’ü lisans, 11’i lisansüstü mezundur; 19’u ise okuryazar değildir. Öğretmen adaylarının çevre sorunlarına yönelik farkındalıkları ve annelerinin eğitim düzeyi arasındaki farklılığı belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre, $p >$

0,05 olduğundan adayların çevre sorunlarına yönelik farkındalıkları ile annelerinin eğitim düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p= 0,31$).

Alt Problem 1.4: Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına yönelik farkındalıkları babalarının eğitim düzeyine göre farklılık göstermekte midir?

Tablo 5: Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmeni Adaylarının Çevre Sorunlarına Yönelik Farkındalıkları İle Babalarının Eğitim Düzeyleri Arasındaki Farklılığı Gösteren Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Babaların Eğitim Düzeyi	N	X	sd	f	p
ÇFÖ TOPLAM	İlköğretim	122	65,86	378	0,35	0,47
	Ortaöğretim	146	66,17			
	Ön lisans	36	65,82			
	Lisans	46	66,21			
	Lisansüstü	18	67,08			
	Okuryazar değil	12	64,03			

Tablo 5’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının babalarının 120’si ilköğretim, 146’sı ortaöğretim, 36’sı ön lisans, 46’sı lisans, 18’i lisansüstü mezundur; 12’si ise okuryazar değildir. Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına yönelik farkındalıkları ve babalarının eğitim düzeyi arasındaki farklılığı belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre, $p> 0,05$ olduğundan adayların çevre sorunlarına yönelik farkındalıkları ile babalarının eğitim düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p= 0,47$).

Alt Problem 1.5: Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına yönelik farkındalıkları ile yaptıkları spor türleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Tablo 6: Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmeni Adaylarının Çevre Sorunlarına Yönelik Farkındalıkları İle Yaptıkları Spor Türü Arasındaki Farklılığı Gösteren Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Yapılan Spor Türü	N	X	sd	f	p
ÇFÖ TOPLAM	Açık alan sporları	168	66,85	378	0,13	0,27
	Kapalı alan sporları	149	66,27			
	Doğa sporları	63	68,09			

Tablo 6’da da görüldüğü gibi; araştırmaya katılan öğrencilerin 168’i “Açık alan sporları”, 149’u “Kapalı alan sporları”, 63’ü ise “Doğa sporları” ile uğraşmaktadır. Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına yönelik farkındalıkları ile yaptıkları spor türü arasındaki farklılığı belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi testi sonuçlarına göre, $p> 0,05$ olduğundan adayların çevre sorunlarına yönelik farkındalıkları ile yaptıkları spor türü arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($p= 0,27$).

Alt Problem 1.6: Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına yönelik farkındalıkları ile öğrenim gördükleri üniversiteler arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Tablo 7: Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmeni Adaylarının Çevre Sorunlarına Yönelik Farkındalıkları İle Öğrenim Gördükleri Üniversite Arasındaki Farklılığı Gösteren Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Öğrenim Gördükleri Üniversite	N	X	sd	f	p
ÇFÖ TOPLAM	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	95	66,13	378	0,33	0,63
	Aksaray Üniversitesi	95	65,19			
	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	95	65,48			
	Kayseri Erciyes Üniversitesi	95	67,85			

Tablo 7’de de görüldüğü gibi beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına yönelik farkındalıkları ile öğrenim gördükleri üniversite arasındaki farklılığı belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi testi sonuçlarına göre, $p> 0,05$ olduğundan adayların çevre sorunlarına yönelik farkındalıkları ile öğrenim gördükleri üniversite arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p= 0,63$).

Alt Problem 2: Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına yönelik tutumları ne düzeydedir?

Tablo 8: Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmeni Adaylarının “Çevre Sorunlarına Yönelik Tutum Ölçeği”nden Aldıkları Puanların Toplam Frekans, Aritmetik Ortalama Ve Standart Sapma Değerleri

ÇTÖ	N	Min.	Max.	X	S
TOPLAM	380	0	90	71,29	12,73

Tablo 8’de görüldüğü gibi, adayların ölçekten aldıkları puanların aritmetik ortalaması ($X = 72,29$), maksimum puana daha yakın olduğundan adayların çevre sorunlarına yönelik tutum düzeylerinin yüksek olduğu görülmüştür.

Alt Problem 2.1: 1.1. Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına yönelik tutumları cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?

Tablo 9: Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmeni Adaylarının Çevre Sorunlarına Yönelik Tutumları İle Cinsiyet Arasındaki Farklılığı Gösteren T Testi Sonuçları

ÇTÖ	Cinsiyet	N	X	s	sd	t	p
TOPLAM	Kız	160	71,65	10,33	378	0,51	0,75
	Erkek	220	70,64	11,49			

Tablo 9’da görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının 160’ı kadın, 220’si erkektir. Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına karşı tutumları ve cinsiyetleri arasındaki farklılığı belirlemek için yapılan bağımsız gruplar t testi sonuçlarına göre adayların çevre sorunlarına yönelik tutumları ve cinsiyetleri arasında önemli bir fark yoktur ($p = 0,75$).

Alt Problem 2.2: Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına yönelik tutumları en uzun süre yaşadıkları yerleşim birimine göre farklılık göstermekte midir?

Tablo 10: Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmeni Adaylarının Çevre Sorunlarına Yönelik Tutumları İle En Uzun Süre Yaşadıkları Yerleşim Birimleri Arasındaki Farklılığı Gösteren T Testi Sonuçları

ÇTÖ	En uzun süre yaşanılan yer	N	X	s	sd	t	p
TOPLAM	Kırsal bölge	79	69,93	10,19	378	-0,41	0,59
	Kentsel bölge	301	70,47	11,03			

Tablo 10’da görüldüğü gibi, araştırmaya katılan adayların 79’u kırsal bölgede, 301’i ise kentsel bölgede en uzun süre yaşamışlardır. Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına yönelik tutumları ile en uzun süre yaşadıkları yerleşim birimi arasındaki farklılığı belirlemek amacıyla yapılan bağımsız t testi sonuçlarına göre, $p > 0,05$ olduğundan adayların çevre sorunlarına yönelik tutumları ile en uzun süre yaşadıkları yerleşim birimi arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p = 0,59$).

Alt Problem 2.3: Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına yönelik tutumları annelerinin eğitim düzeyine göre farklılık göstermekte midir?

Tablo 11: Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmeni Adaylarının Çevre Sorunlarına Yönelik Tutumları İle Annelerinin Eğitim Düzeyleri Arasındaki Farklılığı Gösteren Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

ÇTÖ	Annelerin Eğitim Düzeyi	N	X	sd	f	p
TOPLAM	İlköğretim	195	71,27	378	0,17	0,28
	Ortaöğretim	106	68,19			
	Ön lisans	24	67,94			
	Lisans	23	68,47			
	Lisansüstü	11	70,09			
	Okuryazar değil	19	68,25			

Tablo 11’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının annelerinin 195’i ilköğretim, 106’sı ortaöğretim, 24’ü ön lisans, 23’ü lisans, 11’i lisansüstü mezundur; 19’u ise okuryazar değildir. Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına yönelik tutumları ile annelerinin eğitim düzeyi arasındaki farklılığı belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre, $p > 0,05$ olduğundan adayların çevre sorunlarına yönelik tutumları ile annelerinin eğitim düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($p = 0,28$).

Alt Problem 2.4: Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına yönelik tutumları babalarının eğitim düzeyine göre farklılık göstermekte midir?

Tablo 12: Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmeni Adaylarının Çevre Sorunlarına Yönelik Tutumları İle Babalarının Eğitim Düzeyi Arasındaki Farklılığı Gösteren Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Babaların Eğitim Düzeyi	N	X	sd	f	p
ÇTÖ TOPLAM	İlköğretim	122	69,32	378	0,47	0,61
	Ortaöğretim	146	68,21			
	Ön lisans	36	70,77			
	Lisans	46	68,45			
	Lisansüstü	18	71,19			
	Okuryazar değil	12	70,25			

Tablo 12’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının babalarının 120’si ilköğretim, 146’sı ortaöğretim, 36’sı ön lisans, 46’sı lisans, 18’i lisansüstü mezundur; 12’si ise okuryazar değildir. Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına yönelik tutumları ile babalarının eğitim düzeyi arasındaki farklılığı belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre, $p > 0,05$ olduğundan adayların çevre sorunlarına yönelik tutumları ile babalarının eğitim düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($p = 0,61$).

Alt Problem 2.5: Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına yönelik tutumları ile yaptıkları spor türü arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Tablo 13: Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmeni Adaylarının Çevre Sorunlarına Yönelik Tutumları İle Yapmış Oldukları Spor Türü Arasındaki Farklılığı Gösteren Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Yapılan Spor Türü	N	X	sd	f	p
ÇTÖ TOPLAM	Açık alan sporları	168	71,15	378	0,21	0,39
	Kapalı alan sporları	149	70,94			
	Doğa sporları	63	72,03			

Tablo 6’da da görüldüğü gibi; araştırmaya katılan öğrencilerin 168’ i “Açık alan sporları”, 149’u “Kapalı alan sporları”, 63’ ü ise “Doğa sporları” ile uğraşmaktadır. Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına yönelik tutumları ile yaptıkları spor türü arasındaki farklılığı belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi testi sonuçlarına göre, $p > 0,05$ olduğundan adayların çevre sorunlarına yönelik tutumları ile yaptıkları spor türü arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p = 0,39$).

Alt Problem 2.6: Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına yönelik tutumları ile öğrenim gördükleri üniversite arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Tablo 14: Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmeni Adaylarının Çevre Sorunlarına Yönelik Tutumları İle Öğrenim Gördükleri Üniversite Arasındaki Farklılığı Gösteren Varyans Analizi (Anova) Sonuçları

	Öğrenim Gördükleri Üniversite	N	X	sd	f	p
ÇTÖ TOPLAM	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	95	71,49	378	0,39	0,52
	Aksaray Üniversitesi	95	70,23			
	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	95	68,98			
	Kayseri Erciyes Üniversitesi	95	72,14			

Tablo 14’de de görüldüğü gibi beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına yönelik tutumları ile öğrenim gördükleri üniversite arasındaki farklılığı belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi testi sonuçlarına göre, $p > 0,05$ olduğundan adayların çevre sorunlarına yönelik tutumları ile yaptıkları spor türü arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($p = 0,52$).

Alt Problem 3: Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına yönelik farkındalıkları ile tutumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Tablo 15: Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmeni Adaylarının Çevre Sorunlarına Yönelik Farkındalıkları İle Tutumları Arasında Anlamlı Bir İlişkiyi Gösteren Pearson Korelasyon Hesaplamaları

	N	r	p
ÇFÖ Toplam	380	0,07	0,66
ÇTÖ Toplam	380		

Tablo 15’de görüldüğü gibi, adayların çevre sorunlarına yönelik farkındalıkları ile tutumları arasındaki ilişkiyi gösteren Pearson Korelasyon katsayısı 0,30 – 0,00 arasında olduğundan bu iki değişken arasında düşük düzeyde pozitif bir ilişki olsa da $p > 0,05$ olduğundan adayların çevre sorunlarına yönelik farkındalıkları ile tutumları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna varılmıştır ($p=0,66$).

6. SONUÇ ve ÖNERİLER

Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevresel farkındalıklarını belirlemek üzere, adayların Çevresel Farkındalık Ölçeği’nden aldıkları toplam puanların frekans, aritmetik ortalama ve standart sapmaları hesaplanmıştır. Buna göre adayların ölçekten aldıkları puanların aritmetik ortalaması ($X = 68,21$), maksimum puan olan 88’ e daha yakın olduğundan adayların çevre sorunlarına yönelik yüksek düzeyde farkındalığa sahip oldukları görülmüştür. Yapıcı (2009) ilköğretim öğretmen adaylarının çevreye ilişkin tutumlarını incelediği çalışmasında üniversite öğrencilerinin çevreye yönelik farkındalık düzeylerinin yüksek düzeyde olduğunu tespit etmiştir. Toparslan(2017), öğretmen adaylarının çevre sorunlarına yönelik farkındalık ve tutum düzeylerinin belirlenmesi adlı çalışmasının sonucunda bu çalışma ile benzer şekilde çevreye yönelik farkındalık düzeylerinin yüksek düzeyde olduğunu saptamıştır. Akçay ve Pekel (2017) Araştırmalarında öğretmen adaylarının çevresel bilinçlerini ve çevresel duyarlılıklarını bazı değişkenler açısından incelemişlerdir ve çalışmalarında benzer sonuca ulaşmışlardır. Bu araştırmalar sonucu destekler niteliktedir.

Bu çalışmaların aksine, Oğuz, Çakıcı ve Kavas (2010) araştırmalarında, Ankara’da ki üniversite öğrencilerinin çevresel farkındalığını saptamayı hedeflemiş ve araştırma neticeleri, öğrencilerin çevre sorunları ile ilgili birçok ders almasına rağmen beklenenden daha az çevresel farkındalık ve davranışa sahip olduklarını ortaya koydu.

Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına yönelik farkındalıklarının cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini belirleyebilmek amacıyla ölçekten elde edilen veriler üzerinde t testi analizi yapılmıştır. $p > 0,05$ olduğundan adayların çevre sorunlarına yönelik farkındalıkları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($p= 0,63$). Toparslan(2017), öğretmen adaylarının çevre sorunlarına yönelik farkındalık ve tutum düzeylerinin belirlenmesi adlı çalışmasının sonucunda bu çalışma ile benzer şekilde çevreye yönelik farkındalık düzeylerinin cinsiyete göre farklılık göstermediği sonucuna varmıştır.

Yapıcı (2009) ise, ilköğretim öğretmen adaylarının çevreye ilişkin tutumlarını incelediği çalışmasında üniversite öğrencilerinin çevreye yönelik farkındalık düzeylerinin cinsiyete göre kızlar lehine farklılık gösterdiği sonucuna varmıştır. Şahin ve Doğu (2018), Okul öncesi öğretmen adaylarının çevre sorunlarına yönelik davranış puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılıklar gösterdiği sonucuna ulaşmışlardır. Yapıcı (2009) ve Şahin ve Doğu (2018)’nun farklı sonuçlara ulaşma sebebi kullanılan ölçek ve anlık olarak değişkenlik gösterebilen cevaplandırıcı düşünceleri olarak görülmektedir.

Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına yönelik farkındalıklarının en uzun süre yaşadıkları yerleşim birimine göre farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla t testi analizi yapılmıştır. $p > 0,05$ olduğundan adayların çevre sorunlarına yönelik farkındalıkları ile en uzun süre yaşadıkları yerleşim birimi arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($p= 0,68$). Sonuçların yaşanılan çevreye göre farklılık göstermemesinde öğretmen adaylarının yaşadıkları çevrenin kendilerine ekstradan bir farkındalığa ulaşma becerisi kazandırmadığından ve adayların farkındalık düzeylerinin en uzun süre yaşadıkları bölgeye göre farklılık göstermemesini genel olarak benzer çevreden yetişmiş insanlar olmalarından kaynaklanmaktadır.

Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına yönelik farkındalıklarının annelerinin eğitim düzeyine göre farklılık gösterip göstermediği tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir. $p > 0,05$ olduğundan adayların çevre sorunlarına yönelik farkındalıkları ile annelerinin eğitim düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($p= 0,31$). Anne eğitim düzeylerinin sonuçlara etki etmemesinin sebebinin çevre ile ilgili farkındalık becerilerini çocuklarına aktaracak denli yeterli düzeyde bilgiye sahip olmamalarına dayanmaktadır.

Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına yönelik farkındalıklarının babalarının eğitim düzeyine göre farklılık gösterip göstermediğini belirleyebilmek amacıyla tek yönlü varyans

analizi yapılmıştır. $p > 0,05$ olduğundan adayların çevre sorunlarına yönelik farkındalıkları ile babalarının eğitim düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($p = 0,47$). Baba eğitim düzeylerinin sonuçlara etki etmemesinin sebebinin çevre ile ilgili farkındalık becerilerini çocuklarına aktaracak kadar yeteri düzeyde bilgiye sahip olmamalarına dayanmaktadır.

Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına yönelik farkındalıkları ile yaptıkları spor türü arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla t testi analizi yapılmıştır. $p > 0,05$ olduğundan adayların çevre sorunlarına yönelik farkındalıkları ile yaptıkları spor türü arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($p = 0,27$). Doğa sporları ile ilgilenen adayların çevre sorunlarına yönelik farkındalık düzeylerinin daha yüksek olacağı düşüncesindeyim lakin çıkan sonuçlar anlamlı bir fark olmadığı yönünde. Farkındalık seviyesinin yapılan spor türüne göre farklılık göstermemesini adayların belirttikleri spor türünü ne ölçüde ve ne kadar zamandır yaptıkları ile ilişkili olmasına bağlanmaktadır.

Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevreye yönelik farkındalıkları ile öğrenim gördükleri üniversite arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek için varyans analizi yapılmıştır. $p > 0,05$ olduğundan adayların çevre sorunlarına yönelik farkındalıkları ile öğrenim gördükleri üniversite arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır ($p = 0,63$). Adayların farkındalık seviyelerinin öğrenim gördükleri üniversiteye göre farklılık göstermemesini üniversitelerinde çevre ile ilgili bir ders almamalarına ve her ne kadar farklı üniversitelerde olsalar da benzer ve yakın kültürlerle sahip olmalarına dayanmaktadır.

Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına ilişkin tutumlarını belirlemek üzere, adayların Çevresel Tutum Ölçeği'nden aldıkları toplam puanların aritmetik ortalama, frekans ve standart sapmaları belirlenmiştir. Bu doğrultuda öğretmen adaylarının ölçekten aldıkları puanların aritmetik ortalaması ($X = 71,29$), maksimum puan olan 90'a daha yakın olduğundan adayların çevre sorunlarına yönelik olumlu yönde tutumlara sahip oldukları saptanmıştır. Benzer sonuçlara ulaşan Kayalı (2010), farklı branşlardan öğretmen adaylarının çevre sorunlarına yönelik tutumlarını incelemektedir. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi'nde ki toplam 219 öğretmen adayına çevresel tutum testi yapmış ve adayların çevre sorunları konusunda olumlu tutumda olduğunu belirtmiştir. Yine benzer şekilde Polat (2012), Gazi Üniversitesi İlköğretim Bölümü 1. ve 2. sınıf öğrencileri üzerinde yapılan çalışma sonucunda öğrencilerin çevre sorunlarına yönelik tutumlarının çok yüksek olduğunu bulmuşlardır. Benim çalışmamı destekler nitelikte sonuçlara ulaşan Yenice, Özden ve Tunç (2016) Fen bilgisi öğretmenlerinin çoklu zekâları ile çevreye karşı tutumları arasındaki ilişki üzerine yaptıkları çalışmalar sonucunda, çevreye yönelik tutumlarının orta ve olumlu olduğunu bulmuşlardır. Bu çalışmalar ile benzer sonuçlara ulaşan Kırmızıgül (2018), 4 farklı devlet üniversitesinde okuyan 712 fen bilgisi öğretmen adayları üzerine yaptıkları çalışmalar sonucunda çevre sorunlarına karşı olumlu tutum içinde bulunduğunu tespit etmiştir. Tutum düzeyinin yüksek olmasında adaylarının çevreye gösterdikleri ilgi düzeyine ve eğitim hayatlarının kendilerinde oluşturduğu yorum yapma ve çıkarım gücüne dayalı olmasıdır.

Farklı sonuçlara ulaşan, Erol (2005) Pamukkale Üniversitesi sınıf öğretmenliği öğrencilerine yaptığı çalışmada öğrencilerin tutumlarının yetersiz seviyede olduğunu saptamıştır. Yine farklı sonuçlara ulaşan Arık ve Yılmaz (2017) Fen bilgisi öğretmenlerinin çevre sorunlarına ilişkin tutumları ve çevre kirliliği konusundaki metaforik algılarının araştırılması sonucunda fen bilgisi öğretmen adaylarının çevre sorunlarına alışık oldukları, fakat çevresel tutum puanlarının orta düzeyde olduğu görülmüştür. Tutum düzeylerinin bu araştırmalarda farklı çıkmasını araştırmanın uygulandığı bölge ve okul ve öğretmenlik branşının farklı olmasına dayandırılmaktadır.

Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına ilişkin tutumlarının cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini saptamak için ölçekten gelen veriler üstünde t testi analizi uygulanmıştır. $p > 0,05$ olduğundan adayların çevre sorunlarına ilişkin tutumları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p = 0,75$). Benim araştırmamı destekler nitelikte Demirel, Çakmak, Akgün ve Karadeniz (2009), üniversite öğrencilerinin çevresel tutumlarını çeşitli değişkenler açısından inceledikleri bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin çevreye yönelik tutumlarının cinsiyete göre farklılık göstermediği sonucuna varmışlardır. Benzer şekilde Yurt ve Sünbül (2010), okul öncesi öğretmenliği bölümü öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmalarında, okul öncesi öğretmen adaylarının tutumlarında cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık saptayamamışlardır. Akçay ve Pekel (2017)

Öğretmen adaylarının çevre bilincinin ve çevresel duyarlılıklarının farklı değişkenler yönünden incelediği araştırmalarında çevre bilinci ve cinsiyet ilişkisinde anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır. Toparlan(2017), öğretmen adaylarının çevre sorunlarına ilişkin farkındalık ve tutum düzeylerinin belirlenmesi adlı çalışmasının sonucunda çevreye yönelik tutum düzeyinin cinsiyete göre farklılık göstermediği sonucuna varılmıştır. Tutum düzeylerinin cinsiyete göre farklılık göstermemesinde adayların kız yada erkek fark etmeksizin aynı çevrede yaşıyor olmaları ve doğal çevre ile ilgili benzer sorunlardan haberdar olmalarından kaynaklanmaktadır.

Yukarıdaki çalışmaların aksine Şama (2003), Üniversite öğrencilerinin çevresel tutumları üzerine yaptığı çalışmada, kızların erkeklere karşı çevre sorunlarına daha olumlu tutumları olduğu sonucuna varmıştır. Erol ve Gezer (2006) ise, ilköğretim öğretmen adaylarının çevresel tutumları konusundaki çalışmalarında, kız öğrencilerin erkek öğrencilere nazaran çevre sorunlarına ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu sonucuna varmışlardır. Kayalı (2010), çalışmasında kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha olumlu çevresel tutumları olduğu tespit edilmiştir. Arık ve Yılmaz (2017) Fen bilimleri öğretmen adaylarının çevre sorunlarına ilişkin tutumları ve çevre kirliliğine yönelik metaforik algıları isimli çalışmalarının neticesinde, öğretmen adaylarının çevre sorunlarına ilişkin tutum puanlarının kızlar lehine daha yüksek olduğu görülmüştür. Farklı sonuçlara ulaşılma sebebinin kullanılan ölçek ve anlık olarak değişkenlik gösterebilen cevaplandırıcı düşünceleri ile ilişkilidir.

Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına yönelik tutumlarının en uzun süre yaşadıkları yerleşim birimine göre farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla t testi analizi yapılmıştır. $p > 0,05$ olduğundan öğretmen adaylarının çevre sorunlarına ilişkin tutumları ile en uzun süre yaşadıkları yerleşim alanı arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($p = 0,59$). Yurt ve arkadaşları (2010), okul öncesi öğretmen adaylarının çevresel tutumlarını inceledikleri araştırmalarında adaylarının çevresel tutumlarında yaşadıkları bölgeye göre anlamlı bir farklılık saptanamamıştır. Arık ve Yılmaz (2017) Fen bilimleri öğretmen adaylarının çevre sorunlarına karşı tutumları ve çevre kirliliğine ilişkin metaforik algıları hakkındaki araştırmaları sonucunda fen bilgisi öğretmen adaylarının tutum puanlarının yaşadıkları yer türüne göre farklılık göstermediği sonucuna varmışlardır. Sonuçların yaşanılan çevreye göre farklılık göstermemesinde öğretmen adaylarının yaşadıkları çevrenin tutumlarını olumlu yönde fark yaratacak düzeyde etkisinin olmamasına ve adayların genel olarak benzer çevreden yetişmiş insanlar olmalarına dayandırılmaktadır.

Araştırmamla farklı sonuçlara ulaşan Şama (2003), Öğretmen adaylarının çevresel tutumları hakkında yaptıkları çalışmalarında, büyük yerleşim alanlarında yaşayanların çevre sorunlarına karşı küçük yerleşim alanlarında yaşayanlardan daha olumlu bir tutum gösterdikleri sonucuna varılmıştır. Özmen, Çetinkaya ve Nehir(2005), üniversite talebelerinin çevresel tutumlarını farklı değişkenler yönünde araştıran çalışmalarında, şehir merkezinde yaşayan öğrencilerin çevre sorunlarına karşı olumlu tutumları olduğu sonucuna varmışlardır. Araştırmacıların farklı sonuca ulaşmalarını araştırmayı yaptıkları üniversite ve öğrencilerin farklı kültürlerden gelen insanlardan meydana gelmesine dayandırılmaktadır.

Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına yönelik tutumlarının annelerinin eğitim düzeyine göre farklılık gösterip göstermediği tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile incelenmiştir. $p > 0,05$ olduğundan adayların çevre sorunlarına yönelik tutumları ile annelerinin eğitim düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($p = 0,28$). Erdoğan, Kostova & Marcinkowski (2009), çevresel duyarlılık ve farkındalıklarını çeşitli değişkenler açısından inceledikleri araştırmalarında, ebeveynlerin eğitim durumlarının, öğrencilerin çevresel tutumlarını etkilemediği sonucuna ulaşmışlardır. Arık ve Yılmaz (2017) Fen bilgisi öğretmenlerinin çevre sorunlarına yönelik tutumları ve çevre kirliliği konusundaki metaforik algıları konusundaki araştırmaları sonucunda, fen bilgisi öğretmen adaylarının çevre sorunlarına yönelik tutum puanlarının anne eğitim düzeyine göre farklılık göstermediği neticesine ulaşmışlardır. Anne eğitim düzeylerinin sonuçlara etki etmemesinin sebebinin çevre ile ilgili tutumlarının çocuklarını etkileyecek düzeyde olumlu olmadığına dayandırılmaktadır.

Özmen ve arkadaşları (2005) ise, üniversite öğrencilerinin çevresel tutumlarını farklı parametreler yönünden araştırdıkları çalışmalarında, ebeveyni üniversite mezunu olan öğrencilerin “Çevresel Tutum Ölçeği”nden hak ettikleri puanların ortalamalarının daha yüksek olduğu sonucuna varmışlardır. Kayalı (2010), öğretmen adaylarının çevresel tutumunu incelediği araştırmasında, anne ve babası lise ve üniversite mezunu olan adayların daha olumlu çevresel tutuma sahip olduklarını saptamıştır.

Araştırmacıların farklı sonuçlara ulaşmasını araştırmanın evren ve örnekleminde yer alan ebeveynlerin eğitim düzey oranlarına bağlanmaktadır.

Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına yönelik tutumlarının babalarının eğitim düzeyine göre farklılık gösterip göstermediğini belirleyebilmek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. $p > 0,05$ olduğundan adayların çevre sorunlarına yönelik tutumları ile babalarının eğitim düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($p = 0,61$). arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($p = 0,61$). Çevresel tutumla ebeveynlerin ve babanın eğitim durumu arasındaki ilişkiyi inceleyen diğer araştırmalara bakıldığında benin araştırmamı destekler nitelikte Ek ve arkadaşları (2009), üniversite öğrencilerinin farkındalıklarını ve çevresel duyarlılıklarını çeşitli değişkenler yönünden incelemişlerdir. Ebeveynlerin eğitim durumlarının, öğrencilerin çevresel tutumlarını etkilemediği sonucuna ulaşmışlardır. Yine benzer şekilde Arık ve Yılmaz (2017) Fen bilimleri öğretmen adaylarının çevre sorunlarına karşı tutumları ve çevre kirliliği konusundaki metaforik algıları hakkındaki araştırmaları sonucunda, fen bilgisi öğretmen adaylarının çevre sorunlarına yönelik tutum puanlarının baba eğitim düzeyine göre farklılık göstermediği neticesine ulaşmışlardır. Baba eğitim düzeylerinin sonuçlara etki etmemesinin sebebinin çevre ile ilgili tutumlarının çocuklarını etkileyecek düzeyde olumlu olmamasına dayandırılmaktadır.

Farklı sonuçlara ulaşan Şama (2003), öğretmen adaylarının çevresel tutumlarını araştırdığı çalışmada, babası lise veya üniversite mezunu olan öğrencilerin çevre sorunlarına ilişkin daha olumlu tutumlar sergilediği neticesine varmıştır. Yine farklı sonuçlara ulaşan Özmen ve arkadaşları (2005), üniversite öğrencilerinin çevresel tutumlarını farklı parametreler yönünden araştırdıkları çalışmalarında, ebeveyni üniversite mezunu olan öğrencilerin “Çevresel Tutum Ölçeği”nden aldıkları puanlarının ortalamalarının çok daha yüksek olduğu neticesine varmışlardır. Aynı şekilde Kayalı (2010) da öğretmen adaylarının çevresel tutumunu incelediği araştırmasında, anne ve babası lise ve üniversite mezunu olan adayların daha olumlu çevresel tutuma sahip olduklarını bulmuştur. Araştırmacıların farklı sonuçlara ulaşmasını araştırmanın evren ve örnekleminde yer alan ebeveynlerin eğitim düzey oranı ile ilişkilendirilmektedir.

Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına yönelik tutumları ile yaptıkları spor türü arasında anlamlı bir ilişki arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla t testi analizi yapılmıştır. $p > 0,05$ olduğundan adayların çevre sorunlarına yönelik tutumları ile yaptıkları spor türü arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($p = 0,39$). Doğa sporları ile ilgilenen adayların çevre sorunlarına yönelik tutum düzeylerinin daha olumlu olacağı düşüncesindeyim lakin çıkan sonuçlar anlamlı bir fark olmadığı yönünde.

Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevreye yönelik tutumları ile öğrenim gördükleri üniversite arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek için varyans analizi yapılmıştır. $p > 0,05$ olduğundan adayların çevre sorunlarına yönelik tutumları ile öğrenim gördükleri üniversite arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır ($p = 0,52$). Öğretmen adaylarının tutum düzeylerinin öğrenim gördükleri üniversiteye göre farklılık göstermemesinde üniversite bünyesinde çevre ile ilgi ayrı bir ders verilmemesine dayandırılmaktadır.

Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına yönelik farkındalıkları ile tutumları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirleyebilmek amacıyla Pearson Korelasyon hesaplaması yapılmıştır. Adayların çevre sorunlarına yönelik farkındalıkları ile tutumları arasındaki ilişkiyi gösteren Pearson Korelasyon katsayısı 0,30 – 0,00 arasında olduğundan bu iki değişken arasında düşük düzeyde pozitif bir ilişki olduğu söylenebilir. Ancak $p > 0,05$ olduğundan adayların çevre sorunlarına yönelik farkındalıkları ile tutumları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür ($p = 0,66$). Düşük düzeyde bir pozitif ilişki olmasının sebebinin ise çevre sorunlarına yönelik farkındalık ve tutum kavramlarının çokça benzer özelliklere sahip olmasına bağlanmaktadır.

Bütün bu sonuçlar değerlendirildiğinde, çalışmanın neticesinde beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına ilişkin farkındalık düzeylerinin yüksek seviyede ($X = 68,21$) ve tutumlarının da olumlu yönde ($X = 71,29$) olduğu saptanmıştır. Adayların çevre sorunlarına yönelik farkındalık ve tutum düzeyleri ise beş değişkene göre farklılık göstermemektedir. Ayrıca adaylarının çevre sorunlarına ilişkin farkındalık seviyeleri ve tutum düzeyleri arasında bir bağlantı olmadığı tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen verilere göre beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü

öğrencilerinin çevre sorunlarına yönelik farkındalık seviyelerinin yüksek, tutum seviyelerinin ise gayet olumlu olduğu anlaşılmıştır.

Beden eğitimi dersi ve izcilik faaliyetleri diğer branş derslerine göre öğrenci ve öğretmenin doğal çevre ile daha fazla etkileşim ve iletişim halinde olmasına neden olabilir. Çevre eğitiminin doğal çevrede daha yoğun verilebileceği ve bu şekilde öğrencide doğaya ve çevreye yönelik tutum ve bilinç geliştirilebileceği fikrinden yola çıkarak beden eğitimi dersinden çevre eğitimi verilmesinde yararlanabilir. Bu çerçevede beden eğitimi dersinin çevre eğitimi ile ilişkisinin irdelenmesini kapsamlı ve detaylı şekilde inceleyen çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- AKÇAY, S. ve PEKEL F. (2017). Öğretmen Adaylarının Çevre Bilinci ve Çevresel Duyarlılıklarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *İlköğretim Online*, 16(3),1174-1184.
- AKSU, Y. (2009). *Fen ve teknoloji ile sınıf öğretmenlerinin çevre sorunlarına yönelik tutumlarının belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Isparta
- ARIK, S. ve YILMAZ, V. (2017) Fen Bilimleri Öğretmen Adaylarının Çevre Sorunlarına Yönelik Tutumları ve Çevre Kirliliğine Yönelik Metaforik Algıları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 1147-1164.
- BOZKURT, O. ve CANSÜNGÜ, K. Ö. (2002). İlköğretim öğrencilerinin çevre eğitiminde sera etkisi ile ilgili kavram yanılgıları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(3), 67-73.
- DEMİREL, F. Ş., ÇAKMAK, E. K., AKGÜN, Ö. E. ve KARADENİZ, Ş. (2008). Bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- ERDOĞAN, M., KOSTOVA, Z. & MARCINKOWSKI, T. (2009). Components of environmental literacy in elementary sciences education curriculum in Bulgaria and Turkey. *Eurasia Journal of Mathematics, Sciences and Technology Education*, 5 (1), 15- 26.
- EROL, G. H. (2005). *Sınıf öğretmenliği ikinci sınıf öğrencilerinin çevre ve çevre sorunlarına yönelik tutumları*. Yüksek Lisans Tezi. Pamukkale Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- EROL, G. H. ve GEZER, K. (2006). Sınıf öğretmeliği ikinci sınıf öğrencilerinin çevre ve çevre sorunlarına yönelik tutumları. *Pamukkale Üniversitesi International Journal of Environmental and Science Education*, (1), 65-77.
- GÜVEN, E. (2013). Çevre sorunlarına yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi ve öğretmen adaylarının tutumlarının belirlenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(9),18-24.
- GÜVEN, E. ve AYDOĞDU, M. (2012). Çevre sorunlarına yönelik farkındalık ölçeğinin geliştirilmesi ve öğretmen adaylarının farkındalık düzeylerinin belirlenmesi. *Öğretmen Eğitimi ve Eğitimcileri Dergisi*, 185-202
- KAYALI, H. (2010). Sosyal Bilgiler, Türkçe ve Sınıf Öğretmenliği öğretmen adaylarının çevre sorunlarına yönelik tutumları. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2(3), 258-268.
- KIRMIZIGÜL, A. S. (2018). Disiplinler Arasındaki İlişkiye Dair Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Görüşleri. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(1), 1-9 .
- OĞUZ, D., ÇAKICI, I. ve KAVAS, S. (2010). Yükseköğretimde Öğrencilerin Çevre Bilinci. *SDÜ Orman Fakültesi Dergisi*, (12), 34-39.
- ÖZMEN, D., ÇETİNKAYA, A. ve NEHİR, S. (2005). Üniversite öğrencilerinin çevre sorunlarına yönelik tutumları. *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni*, 330-344.
- SAĞLAM, N. (2006). Erzurum şehir merkezi çevre problemleri çözüm önerileri. *Atatürk Ün., İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 24(1), 89-93

- ŞAHİN ve DOĞU, S. D. (2018). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Çevre Sorunlarına İlişkin Tutum ve Davranışlarının İncelenmesi. *İlköğretim Online* , 1402-1416.
- ŞAMA, E. (2003). Öğretmen adaylarının çevre sorunlarına yönelik tutumları. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(2), 99-100.
- TOPARSLAN, İ. (2017). *Öğretmen adaylarının çevre sorunlarına yönelik farkındalık ve tutum düzeylerinin belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Ankara
- YALÇIN, C. (1993). *Çevre duyarlılığı ve eğitimi*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- YAPICI, E. (2009). *Öğretmen adaylarının çevre sorunlarına yönelik farkındalık ve ilgi düzeylerinin karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi. Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Bölümü, İlköğretim Anabilim Dalı, Aydın.
- YENİCE, N., ÖZDEN, B. ve TUNÇ, G. (2016). Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Çoklu Zekâ Alanları İle Çevreye Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 83-97
- YURT, E. ve SÜNBÜL, A. M., (2010). Matematik öz-yeterlik kaynakları ölçeğinin Türkçeye uyarlanması. *Eğitim ve Bilim*, 39(176), 145-157.